

Овчиннікова В. О., д.е.н,

професор кафедри економіки та управління виробничим і комерційним бізнесом

Торопова В. І., аспірант

кафедри економіки та управління виробничим і комерційним бізнесом

Український державний університет залізничного транспорту

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Цифрова трансформація світової економіки обумовлена стійкими технологічними змінами, які включають в себе досягнення в області аналітики, штучного інтелекту, хмарних обчислень, мобільних пристроїв. Однак питання стосується не лиш передачі, зберігання, обробки інформації, а виникнення принципово нового економічного укладу, де істотно видозмінюється вся система соціальних, економічних та інституційних відносин між різними економічними суб'єктами, що включаються в цифрове середовище. Причому у суб'єктів господарювання залучених до обігу цифровізації змінюється не лише взаємини, суттєвій трансформації піддається система їх інтересів і потреб. Все це повною мірою стосується і підприємств залізничного транспорту, які повинні працювати на «випередження», адже підприємства, які в найближчому майбутньому випадуть з процесу цифрової трансформації, опиняться на периферії вітчизняного та світового ринку перевезень.

Цифрові трансформації в процесі розвитку залізничного транспорту в світі все більше і більше набирають обертів. Вже не одна залізниця успішно впроваджує «цифру» та отримує позитивні результати від цього. Так італійська залізниця «Trenitalia» економить 100 мільйонів євро в рік, використовуючи в своїй діяльності інтелектуальну аналітику [1], а IoT – для управління ремонтами будівель [2]. Нідерландська компанія «ProRail» за допомогою дронів оглядає залізничні колії.

Вже не є дивиною інтеграція системи відеоспостереження з системою розпізнавання осіб. Дана технологія наразі застосовується на залізницях світу (Японія, Китай, Сінгапур та ін.), метрополітені і великих аеропортах. Можливості використання системи розпізнавання осіб на залізничних вокзалах колосальні - вона дозволяє запобігати правопорушенням і злочинам, шукати зниклих без вісті, своєчасно виявляти сторонніх на окреслених територіях і т. ін.

Ще одним високотехнологічним здобутком, що базується на цифрових технологіях, є мобільний додаток для пасажирів, завдяки якому пасажир здійснює поїздки в електропотязі, при цьому система, що побудована на базі геотаргетингу фіксує місце його посадки і виходу та автоматично розраховує вартість поїздки. Для здійснення оплати досить скористатись мобільним пристроєм. У поїздах далекого сполучення пасажиру набагато зручніше користуватися сервісами перевізника - купити сендвіч з кавою, не чекаючи стюарда з візком, або замовити фільм з відеотеки для перегляду.

Яскравим прикладом цифровізації є повсякчасне використання Big Data, адже застосування інструментів аналізу великих даних, дозволить суб'єктам економічної діяльності приймати більш ефективні управлінські рішення, вибудовувати максимально персоналізовану комунікацію з клієнтами, формуючи актуальні пропозиції.

Інвестиції в цифрові технології на залізниці підвищують безпеку перевезень, поліпшують логістику, скоротять витрати на техобслуговування і ремонт, оптимізують розклад руху. Проте дані проекти вимагають великих витрат, але ці інвестиції виправдані і за кілька років, як правило окупаються. АТ «Укрзалізниця» поки що відстає за рівнем цифровізації в цілому від залізниць світу, які запустили процеси переходу до цифрових технологій раніше.

Рівень проникнення і використання цифрових інновацій зростає швидко і в найближчі роки, скоріше за все, залишиться таким же. Йдеться вже про те, щоб вітчизняні транспортні засоби стали автономними і поєднаними в єдину

систему, це сприятиме появі «розумних залізниць», які дозволять підвищити ефективність перевезень і знизити енергоспоживання.

Отже значення цифровізації та інновацій має істотний інвестиційний потенціал, представляє інтерес як додаткове джерело доходів в першу чергу саме для вітчизняних залізниць.

Як нову модель ведення бізнесу необхідно виділити цифрові платформи, які визначили успіх багатьох найбільших конкурентоспроможних компаній, а також впливають і на інші економічні та соціальні сфери: від охорони здоров'я й освіти до енергетики і державного управління. Перспективним напрямом автоматизації та оптимізації бізнес-процесів підприємств залізничного транспорту є створення «цифрового двійника процесу надання транспортно-логістичних послуг». Реалізація такого підходу передбачає цифровізацію процесу надання транспортно-логістичних послуг, тобто створення віртуального двійника підрозділів з урахуванням рухомого складу, що використовується, його розташування, врахування особливостей операцій і т.ін. Активне використання інтернет-технологій визначає нові можливості для вивчення переваг споживачів і просування транспортно-логістичних послуг.

Таким чином, перевагами цифровізації діяльності підприємств також є автоматизація внутрішніх та зовнішніх бізнес-процесів, застосування нових методів залучення клієнтів, скорочення часу прийняття рішень і підвищення ступеня їх адекватності, що сприяє зниженню виробничих ризиків і зростання ефективності господарювання і реалізації транспортно-логістичних послуг.

Поряд з перспективами та перевагами повсюдного застосування цифрових технологій в експлуатаційній діяльності залізничного транспорту необхідно виділити і ряд проблем і загроз. В першу чергу це пов'язано з тим, що співвідношення між природним інтелектом співробітників і зростаючої експансією штучного інтелекту не завжди сприяє збереженню та збільшенню першого і адекватній оцінці меж застосування другого. Саме тому виникає потреба у формуванні нового типу професійних компетенцій у сфері цифровізації транспорту, які пов'язані з вміннями і навичками створення

відповідних концептуальних моделей, максимально ефективно використовувати як існуючі цифрові платформи, так і забезпечувати формування нових.

В узагальненому вигляді відсутність компетентних кадрів на залізничному транспорті України, які орієнтуються на цифрове перетворення транспортного бізнесу, як правило, обмеженість строків трансформації і консерватизм, перерозподіл капіталу - це ті основні першочергові проблеми, які стоять перед сучасними підприємствами залізничного транспорту, орієнтованих на загальну цифровізацію галузі. Інформатизація підвищила в цінність «цифрового» знання. Збільшується кількість працівників, яким потрібні знання не тільки в їх професійній галузі, але й в суміжних галузях. Зазначене висуває на перший план концепцію мобільної освіти (mobile education), тільки постійне вдосконалення компетенцій (в тому числі цифрових і професійних) працівників залізничного транспорту дозволить при всіх можливостях, які забезпечує цифровізація, нейтралізувати головну проблему - диференціацію доходів.

Узагальнюючи все вищезазначене потрібно мати на увазі, що з точки зору розвитку підприємств залізничного транспорту цифровізація має досить багато позитивних моментів. У той же час недоліки і загрози не можна недооцінювати. Саме баланс позитивних і негативних явищ цифровізації зможе стати основою сталого розвитку підприємств залізничного транспорту.

В якості першочергових напрямків діяльності підприємств залізничного транспорту, що стануть базисом для економічного зростання за рахунок використання цифрових технологій слід вважати:

1. Розвиток клієнтського сервісу на основі використання цифрових комунікаційних каналів (інструменти аналітики, скорінг, варіативність, адаптивність, прогноз) для залучення і утримання клієнтів, формування позитивного іміджу.

2. Зміцнення партнерських відносин на базі цифрових платформ – застосування техніки нестандартних рішень в транспортному бізнесі, проведення прикладних досліджень і пошук нових бізнес-рішень на основі

колаборації. Розгляд партнерських відносин як основи масштабування транспортного бізнесу.

3. Побудова прогнозів на основі Big Data – пошук і тестування нових напрямків розвитку транспортного бізнесу за рахунок збагачення даних і впровадження інноваційних технологій, моделювання поведінки споживачів і процесів,

4. Реалізація кадрових стратегій, які полягають в постійному підвищенні кваліфікації працівників щодо формування компетенцій під потреби цифрового залізничного транспорту.

Література:

1. What you don't know about FS Italiane. [Електронний ресурс] URL: <https://www.trenitalia.com/en.html>. (Accessed: 18.10.2019).

2. Использование технологий интернета вещей в организации железнодорожных перевозок. [Електронний ресурс] URL: https://dspace.spbu.ru/bitstream/11701/13497/1/VKR_Vlasova_Natalya_Evgenevna.pdf (дата обращения: 24.10.2019).

Боднарук О.В., к.е.н.,

*Доцент кафедри маркетингу та бізнес-адміністрування,
ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»*

ВИКОРИСТАННЯ МАРКЕТИНГОВИХ АНТИКРИЗОВИХ СТРАТЕГІЙ В УПРАВЛІННІ СУЧАСНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

У період системної кризи, коли так важливо розробити ефективну антикризову стратегію, велика увага належить маркетинговим дослідженням, як засобу діагностики ринкових можливостей і позицій організації, її сильних і слабих сторін, а також дослідження можливостей і загроз з боку ринку. У період кризи для поживлення обороту на підприємстві потрібно більше ресурсів спрямовувати на маркетингову діяльність.